

abuse treatment. Fifth edition. Washington, DC: American Psychiatric Publishing. 2015;960.

28. Nacca N, Vatti D, Sullivan R, Sud P, Su M, Marraffa J. The Synthetic Cannabinoid Withdrawal Syndrome. *Journal of Addiction Medicine*. 2013;7(4):296–8.

29. Winstock AR, Barratt MJ. Synthetic cannabis: a comparison of patterns of use and effect profile with natural cannabis in a large global sample. *Drug Alcohol Depend*. 2013;131(1–2):106–11.

Стаття надійшла до редакції
02.03.2017

УДК 378.14

Ю.В. Чорна

АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

*КЗ «Центр післядипломної освіти молодших спеціалістів з медичною та фармацевтичною освітою»
Дніпропетровської обласної ради»
пр. Богдана Хмельницького, 23-а, Дніпро, 49061, Україна
МІ «The Center of postgraduate education of junior specialists having medical and pharmaceutical education»
Dnipropetrovsk regional council
Bohdan Khmelnytsky av., 23-a, Dnipro, 49061, Ukraine
e-mail: kursy_med@ukr.net*

Ключові слова: молодший спеціаліст з медичною і фармацевтичною освітою, післядипломна освіта, інноваційні технології, активні форми навчання, компетентнісний підхід, основи менеджменту, самоменеджмент

Key words: junior specialist having medical or pharmaceutical education, postgraduate education, innovative technologies, active forms of learning, competency approach, principles of management, self-management

Реферат. Актуальные подходы к организации учебного процесса. Черная Ю.В. В статье рассматриваются основные аспекты последипломного образования младших специалистов с медицинским и фармацевтическим образованием Днепропетровской области. Среди педагогических инноваций – активные формы обучения, компетентный подход и введение в учебный процесс новых дисциплин.

Abstract. Updated approaches to the organisation of educational process. Chorna Ju.V. The article examines the main aspects of postgraduate education of junior specialists with medical or pharmaceutical education in Dnipropetrovsk region. Pedagogical innovations involves active learning, competency approach and introduction of new subjects into the educational process.

Молодший спеціаліст з медичною та фармацевтичною освітою повинен бути справжнім професіоналом, бути всебічно і глибоко освіченим, творчим, людяним, милосердним. Мати такі соціально значущі якості особистості, які, в цілому, складають поняття «компетентний» чи «конкурентноспроможний» фахівець.

Вдосконалення системи післядипломної підготовки молодших спеціалістів є одним з головних завдань сьогодення. З метою підготовки високоякісних фахівців системи охорони здоров'я Дніпропетровської області, у Центрі післядипломної освіти набули широкого впровадження інноваційні методи навчання.

У медицині існує таке поняття, як безперервність освіти – тобто освіта впродовж життя, і відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 07.09.1993 року № 198 «Про підвищення кваліфікації молодших спеціалістів з медичною та фармацевтичною освітою» всі молодші медичні спеціалісти проходять курси підвищення кваліфікації один раз на п'ять років впродовж всієї своєї професійної діяльності.

Відповідно до навчальних програм, у Центрі навчається молодший медперсонал та фармацевтичні спеціалісти з 78 спеціальностей. Ліцензійний обсяг становить 3000 осіб на рік.

З метою поглиблення знань слухачів, підвищення їх професійного рівня, на циклах введено в навчальний процес нові дисципліни – «Медична психологія з біоетикою», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Паліативна медицина», «Профілактика неінфекційних захворювань», «Менеджмент у медсестринстві».

У навчальний процес впроваджуються елементи основ наномедицини та нанофармакології, що дозволило проводити викладання дисциплін на якісно новому рівні. Висвітлюються методи цільової доставки лікарських засобів до патологічних процесів за допомогою нанорозмірних структур: фулеренів, дендрометрів, квантових міток, нанотрубок, ліпосом. В останні роки нанотехнології все активніше проникають у різні галузі медицини. Наномедицина має на меті захист і поліпшення всіх біологічних систем молекулярного рівня з використанням інженерних нанопристроїв і наноструктур. Сфера практичного використання нанотехнологічних розробок у медицині постійно розширюється, незважаючи на невизначеність співвідношення між користю і можливими негативними наслідками їх застосування [1].

З метою поглиблення людяності по відношенню до усього живого в царині соціально – філософських міркувань особливе місце в навчальному процесі закладу посідає молода наука – медична психологія з біоетикою. Це наука про органічне поєднання новітніх досягнень біології та медицини з духовністю, що особливо важливо при догляді за паліативними хворими. У сучасному суспільстві вона стала ознакою цивілізованості. Сукупність понять і принципів біоетики направлені на моральне вдосконалення людства, охорону прав і достоїнств людини у зв'язку з досягненням сучасної науки (молекулярної генетики, генетичної інженерії, біотехнологій) [2]. Викладачами дисциплін проводяться заняття – дискусії на тему: «Евтаназія: за і проти», «Чи потрібен хоспіс?», «Транс-

плантація органів та інших анатомічних матеріалів людини: презумпція згоди чи презумпція незгоди».

З 2016 року Дніпропетровська область бере участь у пілотному проєкті Всесвітньої організації охорони здоров'я «Профілактика неінфекційних захворювань» з метою зменшення кількості хворих на атеросклероз, цукровий діабет, ожиріння і профілактики тютюнопаління, алкоголізму. Ці питання розбираються на заняттях зі слухачами високопрофесійними спеціалістами, які пройшли спеціальну підготовку.

Серед педагогічних інновацій у закладі значне місце в навчальному процесі займають активні форми навчання. Проблема активізації процесу навчання, формування знань слухачів є актуальним завданням. Під цією проблемою розуміється цілеспрямована діяльність викладача з метою розробки і застосування таких форм, методів і засобів навчання, які б сприяли підвищенню пізнавального інтересу слухачів, активності, творчості в одержанні знань і навичок та подальшого їх використання в роботі.

У навчальний процес у закладі упроваджуються активні форми навчання як неодмінна умова компетентнісного підходу для підвищення кваліфікації молодших спеціалістів з медичною та фармацевтичною освітою.

Застосування компетентнісного підходу в системі вищої школи створює передумови наближення результатів освітнього процесу до потреб сьогодення, вимог ринкової економіки, суспільного життя в цілому [3].

На сьогоднішній день існують традиційні та інноваційні підходи щодо формування компетентного сучасного фахівця. Їх застосування не виключає один одного [6].

Застосування технологій – це не дань моді, а поклик часу, реальні вимоги існуючого суспільства. Відомо, що саме інтерактивні технології виділяють те, що дозволить викладачу встановити на заняттях таку атмосферу зворотнього зв'язку, яка сприяє різнобічному розвитку індивідуальності слухача, формуванню його ціннісних орієнтацій, задоволенню його інтересів, формуванню бажання вчитися, виробленню вмінь практично і творчо застосовувати на практиці набуті знання, а все це і є необхідними умовами формування компетенцій та становлення компетентного фахівця.

Слід відзначити, що реалізація такого підходу неможлива без творчого використання інноваційних педагогічних технологій, активних форм навчання (кейс-занять, ділових ігор, дискусій, пошуково-дослідницької роботи, кооперативного

навчання в поєднанні з розвитком критичного мислення тощо).

Викладачі інфекційних хвороб на заняттях зі слухачами застосовують комбінації технологій співробітництва та «Створення ситуації успіху» з діалоговим навчанням або проектними технологіями.

На заняттях з основ менеджменту розбираються питання лідерства в медсестринстві, основні права й обов'язки головних і старших медичних сестер лікувально-профілактичних закладів; виконання ними функцій контролю і стимулювання підлеглих задля їх постійного професійного зростання в умовах реформатизації системи охорони здоров'я; робота з основними положеннями наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про атестацію молодших спеціалістів з медичною освітою» від 21.11.2007 р. № 742; розбираються етапи методу зворотнього зв'язку високої якості керівника з підлеглими; складається пам'ятка сумлінного керівника; вивчаються навички самоменеджменту. У науковій літературі виділяють низку чинників, що заважають успішній професійній реалізації особистості, серед яких невміння управляти собою та невизначеність особистих цілей. Запобігти цьому мають навички самоменеджменту. Самоменеджмент – це послідовне використання ефективних методів роботи і власних ресурсів для досягнення конкретних цілей у повсякденній практиці. Самоменеджмент сприяє прийняттю виваженого оптимального рішення та дає змогу ефективно пройти встановлення пріоритетності, вибір першочергових завдань. А це буває непростим завданням, причому не лише для керівників.

Самоменеджмент – це послідовне використання ефективних методів роботи і власних ресурсів для досягнення конкретних цілей у повсякденній практиці.

При вивченні дисципліни «Паліативна медицина» викладачі не розглядають хоспіс як тільки лікувальну установу, а, більшою мірою, як соціально – медичний заклад. Метою роботи медичних спеціалістів у ньому має стати не тільки технічне виконання маніпуляцій і відпрацювання елементів догляду за тяжкохворими, а й спілкування з пацієнтами, їхніми близькими в

підготовці їх до спокійного сприйняття неминує смерті та максимально забезпечити хворому якість умов життя до останнього моменту, полегшити біль і страждання – як фізичні, так і душевні [5].

Можна довго дискутувати про доцільність відкриття хоспісів, закривати очі на страждання і біль невиліковно хворих, не бачити проблем їх близьких, але саме життя доводить нам, що зло є руйнівною силою і тільки людинолюбство дасть змогу пізнати людину і врятувати світ.

Дослідницькі технології вдало поєднуються з методиками ситуативного моделювання. Вивчення їх особливо корисно при формуванні професійних компетенцій. Шляхом тривалих пошуків та педагогічних експериментів колектив з'ясував, що кожну навчальну дисципліну необхідно поєднувати з технологією інформаційно-комунікаційного контролю таким чином, щоб слухач мав можливість самостійно контролювати набуті знання та вміння, спілкуватися он-лайн у мережі Інтернет з викладачем, активно надсилати електронною поштою виконані індивідуальні завдання та інше [4].

Логічним завершенням контролю стало проведення комп'ютерного екзамену, що забезпечує об'єктивність та неупередженість оцінювання, ефективність використаного часу та швидкість обробки інформації.

ВИСНОВКИ

1. Таким чином, впровадження інноваційних технологій, компетентнісного підходу в навчальний процес дозволяє зробити його більш демократичним та гуманним по відношенню до слухача, розкрити його здібності, допомогти подолати особисту невпевненість, навчити раціонально організувати свою діяльність та адекватно оцінювати свої досягнення, формувати механізм адаптації до сучасних умов, вміння оцінювати відповідність своєї діяльності реаліям життя.

2. Потужний результат отримання якісної компетентнісної освіти слухачами Центру можливий тільки при постійному впровадженні разом з інноваційними формами навчання інформаційно-комунікаційних форм контролю, які на рівні закладу застосовуються вже багато років.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Висмонт Ф.И. Этическая компетентность и применение нанотехнологий в медицине / Ф.И. Висмонт, А.Н. Глебов // Материалы 15-й Междунар.

конф. «Сахаровские чтения 2015 года: экологические проблемы XXI века». – Минск, 2015. – С. 321-322.

2. Гардашук Т.В. Наноетика: визначення та легітимація / Т.В. Гардашук // Матеріали другого міжнар. семінару «Етика та нанобезпека». – Київ, 2012. – С. 6-7.

3. Клокова О.П. Реалізація компетентнісного підходу в навчанні / О.П. Клокова // Освіта, технікуми, коледжі. – 2012. – № 34. – С. 34-35.

4. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності: навчально-методичний посібник / Т.І. Коваль. – Київ: Вид. центр НЛУ, 2009. – С. 370-372.

5. Кюблер – Росс Елизабет. О смерти и умирании / Элизабет Кюблер – Росс [пер. с англ.]. – Київ: София, 2001. – С. 15-17.

6. Терещук Г.В. Компетентнісний підхід як фактор зближення освітніх систем / Г.В. Терещук// Матеріали регіонального наук.-практ. семінару «Професійні компетенції та компетентності вчителя», 28-29 листопада 2006 р.- Тернопіль: Тернопіл. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка, 2006. – С. 5-10.

REFERENCES

1. Vismont TI, Glebov AN. [Ethical competence and application of nanotechnologies in medicine]. The materials of the XV-th International Conference: “Sakharov’s Readings 2015: ecological problems of the XXI-st century”. Minsk, 2015;321-322. Russian.

2. Gardaschuk TV. [Nanoethics: the definition and legitimation]. “The materials of the 2-d International Seminar “Ethics and nanosafety”. Kiev, 2012;6-7. Ukrainian.

3. Klopova OP. [Implementation of the competence approach in education]. Osvita: technical schools, colleges. 2012;(34):34-35.Ukrainian.

4. Koval TI. [Training of high-schools teachers: informational technologies in teaching activities; education – methodical manual]. Edition Center NLU. Kyiv. 2009;370-2. Ukrainian.

5. Kubler-Ross Elisabeth. [About death and dying]. Iranslation from English. “Sophia”, 2001;15-17. Russian.

6. Tereschuk GV. [Competence approach as the factor of convergence of educational systems]. The materials of regional scientifucaly – practical seminar “Professional competence and competentence of the teachers. Ternopil national pedagogical University named after. V. Gnatiuk, 2006;5-10.Ukrainian.

Стаття надійшла до редакції
14.04.2017

